Пам'ятайте про Україну!

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація "Svoboda" 30 Montgomery Street Jersey City, N.J. 07302 Телефони: (201) 434-0237 (201) 434-0807 (201) 434-3036 УНСоюз: (201) 451-2200

РІК XCII. Ч. 87. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 9-го ТРАВНЯ 1985 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, MAY 9, 1985 No. 87 VOL. XCII

Жидівсько-американський діяч закликає до діялогу

Чикаго. — Тут відбувся у квітні зорганізований новоствореним Відділом організації Американці в Обороні Людських Прав в Україні (АОЛПУ) вечір для обговорення дразливого тепер питання відносин поміж жидами і українцями. На вечір був запрошений як головний доповідач Дейвид Дж. Рот, крайовий зв'язковий для етнічних справ Американсько-жидівського комітету. Модератором панелю був д-р Мирон Куропась.

Д-р Рот, свідчення якого допомогли значно до створення комісії для прослідження Великого голоду в Україні в 1932-33 роках, ствердив у своїй доповіді, що українці і жиди повинні конечно тепер зустрітися, щоб своїм діялогом та вияснениям ситуації з обидвох сторін зменшити цю напругу, яка тепер заіснувала.

„Ми повинні сходитися, щоб себе взаємно пізнати, розповісти історії свого життя і свого роду, поставити питання хто і чого мої батьки від мене очікували, а що ми очікуємо від наших дітей", — сказав Д. Рот. Він переконаний, що після таких розмов буде важче себе вражати. Якщо українці та жиди будуть краще себе і своє поступовання розуміти і те, як історія їхніх народів мала вплив на них та як вони тепер реагують, коли виникають спільні проблеми, тоді напевно буде легше дискутувати також на більше дразливі теми.

На запитання щодо його поглядів про книжку Аллена А. Раєна, в якій цей подає що в ЗСА є принаймні 10,000 воєнних злочинців із Східньої Европи, Д. Рот відповів, що це є повна безвідповідальність кидати такі числа, бо можна оскаржувати лише одиниці, а не цілу спільноту. Він завважив, що жидівський нарід в історії падав також жертвою таких інсинуацій, тому він добре розуміє обурення українців.

Ведучий панелем д-р М. Куропась пригадав присутнім, що Державний департамент зовсім не був захоплений ідеєю створення комісії для прослідження Великого голоду в Україні, уважаючи, що коли така буде працювати, тоді кожна мала національна група захоче також подібних привілеїв. Але саме Д. Рот, який знав, що вже перед тим була створена комісія для прослідження голокосту, заявив перед урядовими чинниками, що він не може прийняти до відома, щоб Державний департамент не уважав важливою голодову смерть сімох мільйонів українців, коли була для нього важлива справа смерти шістьох мільйонів жидів. Саме з приводу такої активної допомоги у створенні комісії д-р М. Куропась вручив від АОЛПУ Д. Ротові окрему грамоту подяки.

Другим промовцем на панелі був Яків Сусленський з Товариства жидівсько-українських зв'язків, який також підкреслював потребу співпраці поміж українцями і жидами, щоб поборювати спільного ворога - СССР.

Зустріч, яка відбулася в приміщеннях церкви свв. Володимира і Ольги в Чикаґо, відкрила голова новоствореного Відділу АОЛПУ Наталка Завадович.

Н. СВІТЛИЧНА І В. ГРИШКО ВИСТУПЛЯТЬ В ДІТРОЙТІ

Дітройт. — З нагоди 40-річчя Української Революційно-Демократичної Партії (УРДП) і 9-го З'їзду, який відбудеться тут 25-го і 26-го травня ц.р., виступлять з доповідями Надія Світлична і Василь Гришко. Світлична говоритиме на тему „Стан українського опору на батьківщині", а Гришко про „Три етапи нашого сорокаріччя: огляд, підсумки й висновки". Доповіді відбудуться в суботу, 25-го травня, о год. 7-ій вечора в Голідей Інн, при 1 Вест 9-та Майл ровд. Після доповідей — обмін думками. На доповіді будуть присутні делеґати З'їзду УРДП з Англії, Австралії, Австрії, Бельгії, Німеччини, Канади і ЗСА.

ВШАНОВУЮТЬ ЗАСЛУЖЕНИХ ЧЛЕНІВ

Пассейк, Н. Дж. — В суботу, 11-го травня ц.р. заходом Управи місцевого відділу Організації Оборони Лемківщини, відбудеться в Українській Централі при 240 Говп авеню, бенкет з нагоди відзначення заслужених членів Відділу ООЛ.

В програмі бенкету — вручення відзначень та мистецька частина. Після бенкету о год. 9-ій вечора відбудеться забава при звуках оркестри „Хлопці зі Львова".

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ УМ

Ню Йорк, Н. Й. — Річні загальні збори Українського Музею відбудуться тут в неділю, 19-го травня ц.р., о год. 2-ій по полудні в Домі СУА—УККА, при 203 Друга авеню, із звичайною програмою, яка включає вибір вісьмох членів Управи і п'ятьох членів Контрольної комісії. Крім того присутні матимуть змогу вислухати звіт директора Музею та голови і продискутувати справи, які матимуть важливе значення для дальшої праці Управи.

Ще одна книжка М. Ступки

Ню Йорк. — Минулого року тут у Видавництві УКПРЕС надруковано ще одну книжку авторства Михайла Ступки — 391-сторінковий твір у твердій люксусовій обгортці п. н. „З-над берегів русла річки Серет", Спогади, том перший. Назва попередньої книжки цього ж автора — це „Над тихим Серетом".

У книжці зразу зазначено що для цілісности цих спогадів ввійшли до цього видання ще й короткі епізоди з попереднього тут уже згаданого вище видання. З передмови автора книжки можна довідатися, що цей перший том спогадів розпочинає опис його дитинства, а закінчує розповідь про його життя, як „каторжника" під арештом, а продовження, аж до виїзду до Европи за океан — пише М. Ступка, — буде в 2-му томі під назвою „До берегів Атлантійського океану", що вже в друкарському процесі і вийде на початку 1985 року". М. Ступка присвятив свій твір — „найдорожчим посестрам і побратимам, які виростали й гартували свої молодечі душі після хуртовини І-ої світової війни — в холоді й голоді, бігавши часто босоніж до школи..."

Замовлення можна посилати на таку адресу: M. Stupka, 28-21 37th St., Astoria, N.Y. 11103.

ПАНЕЛЬ УАКРАДИ

Нюарк, Н.Дж. — Заходами Відділу Української Американської Координаційної Ради тут в суботу, 11-го травня ц.р., о год. 6-ій вечора в приміщенні Чорноморської Січі, при 680 Сенфорд авеню в Ірвінґтоні, відбудеться панель у якому братимуть участь: д-р Юрій Солтис — „Теперішній стан і завдання УАКРади", Микола Мовчан — „Спогади і спостереження", Ігор Ольшанівський — „Конгресова комісія дослідження голоду в 1932-33 роках"; модератор панелю — Володимир Сенежак; вступ за добровільними датками.

ГОЛОВНИЙ ЕКЗЕКУТИВНИЙ КОМІТЕТ УНС ВІДБУВ ЧЕРГОВІ НАРАДИ

РОЗВИТОК І СТАН ТА ПОТРЕБИ І МОЖЛИВОСТІ УНС І ГРОМАДИ БУЛИ НА ПОРЯДКУ НАРАД

Джерзі Сіті, Н. Дж. — Стан з кінцем минулого 1984 року та розвиток, потреби і можливості, які виявилися в першому кварталі вже цього 1985 року, були предметом звітів, дискусії і відповідних рішень чергових нарад Головного Екзекутивного Комітету Українського Народного Союзу, які відбулися тут у приміщеннях Головної Канцелярії УНС в суботу, 4-го травня ц.р.

Наради відкрив о год. 10-ій перед полуднем і ними проводив головний предсідник УНС д-р Іван О. Флис і у них, разом із ним, взяли участь усі інші члени Екзекутиви: заступник головного предсідника д-р Мирон Куропась, головний директор УНС для Канади сен. Павло Юзик, заступниця головного предсідника Ґльорія Пашен, головний секретар Володимир Сохан, головний касир Уляна Дячук та головний організатор Степан Гавриш.

Наради, після їх формального відкриття та прийняття їх порядку, започатковано традиційно звітом головного касира У. Дячук.

Майно УНС уже переступило 53 мільйони долярів

Майно Українського Народного Союзу в минулому 1984 році збільшилося на 2,384,260 дол. і з кінцем року виносило 52,134,655 дол., а в першому кварталі вже цього 1985 року зросло на дальших 953,391 дол. і з кінцем березня ц.р. переступило загальну суму 53 мільйони долярів — звітувала головний касир У. Дячук, подавши насамперед точний звіт про нові інвестиції та ряд змін в дотеперішніх, що їх одноголосно схвалено. В дальшому У. Дячук звітувала:

Прибутки УНС за 1984 рік осягнули суму 9,742,608 дол. і зросли на 9,4 відсотка від попереднього 1983 року. Сума зібраних вкладок була дещо вища від тієї, яку ми одержали рік раніше Прибутків від інвестицій одержано на 17 відсотків більше.

Видатки за 1984 рік винесли загальну суму 7,358,350 дол. і їх зріст був на 4,6 відсотка.

Виплати грошових зворотів збільшилися на 3,8 відсотка, посмертні виплати на 10 відсотків, а виплати вивінувальних грамот зросли на 11 відсотків. Організаційних видатків у 1984 році було на суму 507,067 дол. Найбільшу виплату становили звороти секретарських видатків на загальну суму 349,249 дол. Платні, податки і забезпечення всіх працівників були у звітовому році менші на 3 відсотки чим в 1983 році. Але медичне і шпитальне забезпечення зросло на 32 відсотки.

З фондів братських виплачено загальну суму 229,213 дол. додавши до них ще дальших 563,867 дол., доплачених для вдержання видавництва, становила загальну суму 793,080 дол. або 8 відсотків всіх наших річних прибутків.

Коли мова про наше видавництво, то більше чим половину його бюджету (57,2 відсотка) покрито фондами УНСоюзу. З огляду на дещо менший кошт пересилки газет, як також тому, що ріст коштів паперу був малий (тільки на 9,000 дол.), можна було видатки втримати у рамках, передбачених бюджетом.

Союзівка мала у 1984 році цілком добрий сезон та непоганий прибуток у висоті 643,197 дол. З огляду на коштовні направи, побудову павільйону, закуп устаткувань і умеблювання та різні ремонти, УНСоюз доложив до бюджету Союзівки суму 175,000 дол.

Наша будівля виказала у звітовому часі збільшення у чиншах на 8,24 відсотка. Всіх прибутків було на суму 2,422,921 дол. Видатки були вдержані менш-більш у минулорічній висоті, за виїмком платень. Платні кількох працівників, затруднених у Головній Канцелярії, перенесено до корпорації дому, бо велику частину праці виконують вони для корпорації.

Корпорація виплатила УНСоюзові 890,317 дол. відсотків за позички, а членам за боргові зобов'язання дальших 512,172 дол. відсотків.

Майно УНСоюзу збільшилося минулого року на 2,384,260 дол., або на 4,79 відсотка і виносило з кінцем року суму 52,134,655 дол.

Пересічна висота відсотків від усіх інвестицій була 9,25, а рік раніше 8,31 відсотка.

Фінансовий звіт за 1985 рік

За перший квартал 1985 року збільшено майно УНСоюзу сумою 953,391 дол., а загальне майно переступило 53,000,000 (точно 53,088,047). Вкладок зібрано на 37,000 дол. менше, як у першім кварталі 1984 року. Сума одержаних вкладок виносила 784,407 дол. Інвестиційні відсотки збільшилися на 373,155 дол. у першій мірі завдяки одержаним відсоткам від позички на нашій будівлі.

У видатках за перші три місяці біжучого року не було надзвичайних відхилень. Значно менше виплачено грошових зворотів (на 42,000 дол. менше), та на 22,000 дол. менше за дозрілі вивінувальні грамоти. Також менші виплати мали Союзівка та „Свобода" і „Український Тижневик", — ствердила на закінчення свого звіту У. Дячук.

Звіт головного секретаря

Секретарі відділів та організатори приєднали у 1984 році 2,190 нових членів забезпечених на загальну суму 9,706,000 дол. — поінформував на початку свого звіту головний секретар В. Сохан. На це число нових грамот склалося 667 у департаменті молоді, 952 у департаменті дорослих та 571 грамота акцидентового забезпечення. У порівнянні з попереднім роком, УНСоюз придбав у 1984 році 45 членів більше, а сума забезпечення цих нових членів була більша на 1,638,000 дол. від попереднього року. На це склалося більше число грамот акцидентового забезпечення та більші суми забезпечення нових термінових грамот кляс Т-5 та Т-10.

Втрати членства у 1984 році були майже ідентичні з попереднім роком, при чо-

(Закінчення на стор. 4)

В СВІТІ

СОВЄТСЬКА ГАЗЕТА „Красная Звезда", орган збройних сил СССР, повідомила минулої п'ятниці, 3-го травня, що горах Карпатах згинуло більше число старшин і вояків совєтської армії, між ними генерали і полковники летунства. Згідно з інформацією газети, вони згинули при виконуванні своїх службових обов'язків. Дипломати і кореспонденти в Москві здогадуються, а радше міркують, що в Карпатах мусіла наступити якась експлозія, або розбився військовий літак, бо від меншої катастрофи не гине відразу кільканадцять осіб. Як відомо, совєтські джерела не подають в такому випадку жадних подробиць катастрофи.

В КИТАЙСЬКІЙ НАРОДНІЙ Республіці уряд розгорнув широку кампанію проти злочинів. Досі у північному місті Шеніянг засуджено на кару смерти і розстріляно 10 осіб. Спостерігачі і західні кореспонденти думають, що в цій всекрайовій кампанії загине, або вже загинуло, приблизно 20,000 осіб. Кампанію проти злочинства започаткував в 1983 році некоронований лідер Китаю Денг Шіаопінг.

ЛАВРЕАТ МИРОВОЇ нагороди Нобеля єпископ з Південної Африки Десмонд Туту заявив недавно кореспондентам, що відвідини сенатора Едварда Кеннеді в Африці спричинились до поглиблення непорозумінь між двома ривалізуючими чорними групами, які борються проти апартеїду. Від часу відвідин вони радше поборюють одні одних, а не тих, які фактично відповідають за апартеїд і нещастя африканського народу.

НА ЗАРЯДЖЕННЯ уряду прем'єр-міністра Шімона Переза і головного військового командування Ізраїль розпочав ґрандіозну будову загород, які мають захоронити ізраїльке населення у прикордонній полосі між Ізраїлем і Ливаном. До кінця травня, або до половини червня Ізраїль відтягне з південного Ливану усіх своїх вояків. Прикордонні загороди матимуть електронічні сиґнальні сполучення, заміновані місця, заборонену для цивільних осіб зону тощо. Єрусалим, очевидно, сподівається, що в південній частині Ливану не буде вакууму і на опорожнене ізраїльськими вояками місце прийдуть мусулмани-шіїти, або в крайньому випадку палестинські частини Ясіра Арафата, що було б трагічним для Ливану, кажуть політичні спостерігачі.

ПРЕЗИДЕНТ РОНАЛД РЕҐЕН заявив у Мадриді, що Уряд З'єднаних Стейтів Америки запропонує Совєтському Союзові встановлення безпосередньої лінії зв'язку між Пентагоном і генеральним штабом совєтської армії, щоб таким способом оминути помилкових потягнень з обох сторін. Таку пропозицію Р. Реґен висунув під час своєї промови в Европейському парляменті у Страсбурґу, Франція.

АМЕРИКАНСЬКИЙ ВІЙСЬКОВИЙ гелікоптер із 18 особами на борті, упав, без жадного попередження в розбурхані хвилі Пацифіку. Правдоподібно усі люди загинули, бо американські і японські військові кораблі, які перешукали місце затоплення гелікоптера, не знайшли жадних слідів літака і людей. Очевидно, розшуки продовжуються. Причина катастрофи не відома.

КОРЕЙСЬКІ ЧИННИКИ, покликаючись на розмови кореспондентів із совєтськими спортовими речниками заявляють, що покищо немає жадних причин чому Совєтський Союз не мав би брати участи в літніх Олімпійських Ігрищах, які відбудуться в 1988 році в Сеулі, столиці Південної Кореї. Корейське пресове агентство цитує навіть слова совєтського представника Юрія Чеснікова, який мав заявити в Москві, що СССР приготовляється до Олімпіяди повною парою.

В АМЕРИЦІ

З ДЕРЖАВНИХ КІЛ повідомляють, що американські військові дорадники розпічнуть в кінці травня вишколювати відділи крайової поліції в Коста-Ріці, щоб вони були підготовлені для відбиття дій вишколених в Нікараґуа терористів. 24 дорадники із спеціяльних загонів американської армії почнуть вишкіл офіцерів костаріканської цивільної сторожі, разом приблизно 750 осіб, яка звичайно дуже легко озброєна і яка перейшла тільки поверховий військовий вишкіл. Департамент оборони ЗСА повідомив, що дорадники із спеціяльних американських військових відділів на протязі 12 тижнів вишколюватимуть костаріканців, навчаючи їх основних військових вправностей, після чого вони повернуться до своїх баз у Панамі.

ПІСЛЯ ДВОХ ДЕКАД арештів тисяч демонстрантів, у вівторок, 7-го травня, вранці почала працювати нуклеарна станція в Діябло Кеньйон, Каліфорнія, яка продукуватиме електричну енергію потужністю в 1,1 мільйона кіловатів. Повідомляючи про цю подію Рон Вайнберг, речник компанії Пасифік ґез енд електриситі, власника цієї нуклеарної станції, сказав, що електрики, яку вона продукуватиме, вистачить для 1,1 мільйона мешканців в північній і центральній Каліфорнії.

У НАСЛІДОК ДОСЛІДЖУВАНЬ ерозії землі, яку переводила Фундація консервації, виявилося, що це маловідома, але надзвичайно поважна загроза для якости води в крайовому маштабі. Приблизний підрахунок коштів для поборювання цього явища становить шість більйонів долярів. Процес ерозії позначився на втраті врожайних земель, про що було вже відомо давніше, але нові досліджування виявили, що ерозія землі зменшує риболовство, розвагові можливості (парки тощо) і має великий вплив на воду до пиття та спричинює цілий ряд інших проблем.

АМБАСАДА ЗСА У МОСКВІ повідомила, що на знак протесту проти вбивства совєтським вартовим майора армії ЗСА Артура Ніколсона амбасадор Артур Гартман не буде присутній на військовій параді на Красній площі, яка відбувається в четвер, 9-го травня, на відзначення 40-річчя перемоги в Другій світовій війні. Це рішення прийнято після консультації З'єднаних Стейтів з союзниками у війні проти нацистської Німеччини.

У ВАШІНҐТОНІ І В НЮ ЙОРКУ в понеділок, 6-го травня відбулися святкування на честь ветеранів В'єтнамської війни. В цей день Америка згадала 58,000 своїх героїв, які загинули у В'єтнамі під час 16-річної війни. Ветерани з всієї Америки, які прибули до Вашінґтону, прийшли до чорної мармурової стіни пам'ятника ветеранів В'єтнаму, на якій висічені імена всіх тих, що загинули у в'єтнамській війні. У понеділок в Ню Йорку відбулося урочисте відкриття пам'ятника ветеранам В'єтнамської війни. Ця величезна споруда була збудована за гроші, зібрані ветеранами.

ДЕПАРТАМЕНТ СПРАВЕДЛИВОСТИ ЗСА веде слідство, свідомо чи несвідомо колишня кандидатка від Демократичної партії на пост віцепрезидента країни на минулій президентській кампанії Джералдін Ферраро дала неправильні відомості про свої фінансові справи, подаючи фінансову декларацію Палаті Репрезентантів. За повідомленням газети „Вашінґтон Пост", слідство викликано твердженням, що Дж. Ферраро порушила статтю федерального кримінального кодексу про подання неправильних заяв. Ця стаття передбачає кримінальну відповідальність за „свідому і навмисну фальсифікацію, затаєння або перекручування" інформації при виповнюванні державних аплікацій, в даному випадку анкети відносно свого фінансового становища.

НЮ ЙОРК ВШАНУВАВ ВЕТЕРАНІВ В'ЄТНАМСЬКОЇ ВІЙНИ

Ветерани в'єтнамської війни в поході вулицями Ню Йорку

Ню Йорк. — У вівторок, 7-го травня ц.р., відбулася тут величава, привітальна парада для ветеранів американського війська, що брали участь у війні у В'єтнамі.

Ця парада, що кількістю та емоційністю перейшла усі сподівання, зібрала понад 25,000 ветеранів в'єтнамської війни та мільйон глядачів, мешканців Ню Йорку, які вітали ветеранів незвичайно тепло і сердечно, так як це їм належалося зробити перед десяти роками, коли вони повернулися після закінчення війни.

Цією парадою та встановленням пам'ятника для жертв цієї війни, яка була в часі її перебігу дуже непопулярна серед населення ЗСА, місто Ню Йорк та його мешканці зложили свою особливу подяку усім тим американцям, що були учасниками в'єтнамської війни, сповняючи свій громадянський обов'язок.

Пам'ятник для в'єтнамських воїнів відкрив мейор міста Едвард Кач у понеділок увечорі, 6-го травня, а відтак відбулися на честь ветеранів над рікою Гадсоном випущення штучних вогнів, якому приглядалося тисячі людей. Мейор Е. Кач провадив також парадою 7-го травня, попихаючи у візочку члена міської ради з Лонг Айленду Джана Біґена, який втратив у в'єтнамській війні в 1966 році обидві ноги.

Ветерани які маршували за ними групами та своїми давніми військовими відділами, були незвичайно зворушені привітанням населення Ню Йорку. Для них це було перше публічне признання, що вони були героями, хоча ця війна не була популярною. Відомо, що багато з ветеранів досі не можуть себе знайти в американській спільноті та досі лікуються із наслідків наркотиків, психічних депресій чи фізичних ран. Ця подяка їм від населення Ню Йорку, хоча як пізно прийшла, дасть їм нову силу до життя і до включення себе у спільноту.

Американсько-еспанські розмови були конструктивними

Мадрид, Еспанія. — Зустріч президента Роналда Реґена з речниками еспанського уряду, а зокрема його розмови з соціялістичним прем'єром Філіпе Ґонзалесом і такі ж розмови державного секретаря ЗСА Джорджа Шулца з міністром закордонних справ Еспанії Фернандом Мораном виказали, що Еспанія дещо різниться в поглядах із ЗСА у справах міжнародної політики, зокрема ролі Північно-Атлантійського Оборонного Союзу (НАТО), переговорів Вашінґтону з Москвою у справі скорочення міжконтинентальної нуклеарної зброї і потягнень Адміністрації Р. Реґена в Центральній Америці проти прокомуністичного уряду сандіністів в Нікараґуа.

В основному Ф. Ґонзалес і еспанські урядові речники погоджуються, що в Центральній Америці не можна допустити до створення ще одного причілку комуно-московської імперії що становило б загрозу для інших демократичних країн в цьому обширі, але вони засуджували евентуальну військову інтервенцію, підтримку громадянської війни і покарання населення Нікараґуа застосуванням ембарґа, чи взагалі економічними санкціями. Тут входить в рахубу цивільне населення, діти, старші особи, жінки, які не мають жадного відношення до політики сандіністів і їх за помилки прокомуністичних елементів в тій країні карати не можна.

Еспанія також погодилася розпочати незабаром переговори з представниками ЗСА про скорочення військового контингенту Америки на чотирьох базах в Еспанії. В основному Ґонзалес і Моран були задоволені відвідинами Президента ЗСА, а сам Р. Реґен висловив думку, що розмови американської делеґації з представниками еспанського уряду були продуктивними і корисними. Ф. Ґонзалес заявив кореспондентам, що він обговорив з президентом Р. Реґеном майже всі важливі аспекти міжнародної політики, з концентрацією на Близький Схід, Центральну Америку, Південну Азію та інші загрозливі місця.

Запитаний кореспондентами, про що саме говорили Р. Реґен і Ф. Ґонзалес і до яких висновків дійшли у справі Нікараґуа, Президент ЗСА відповів, що є певні справи, про які тяжко говорити відкрито у побоюванні, щоб не було потім неприємностей.

Президент Р. Реґен, Перша Лейді Ненсі і численна американська делеґація перебувають тепер у Франції, де Р. Реґен виступив в Европейському Парляменті, що має тільки символічне значення. Останньою зупинкою, по дорозі до Вашінґтону, мають бути відвідини Портуґалії.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Svoboda USPS (30-420 ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302

Subscription: 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00. UNA members: $7.50 — 6 months, $15.00 — 1 year. Change of address — $1.00. Make check or money order payable to "Svoboda".

Postmaster: Send address changes to
"Svoboda" • P.O. Box 346 • Jersey City, N.J. 07303

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Статті і дописи підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертється тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Передплата на рік $40.00, на півроку — $22.00, на 3 місяці — $12.00. Для членів УНСоюзу $7.50 на 6 місяців, $15.00 — на рік. За кожну зміну адреси — $1.00.

Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Успіх чи невдача

Коли голова держави іде на конференцію із шістьма іншими державними представниками, то не може рахувати, що він на сто відсотків переведе там свій плян, свої проєкти. Кожна країна має власні проблеми, кожний державний муж має власний підхід до міжнародної ситуації і до питань внутрішнього порядку. І тому й президент Реґен каже правду, коли заперечує твердженню неприхильних йому коментаторів, наче би його вершинна конференція у столиці Німеччини Бонні в минулому тижні скінчилася його невдачею. Це не була невдача, коли тільки один французький президент Міттеран не захотів погодитися відразу на скликання окремої торговельної конференції у справі імпорту-експорту, зате наполягав радше на нараді щодо монетарної системи.

Зібрані в Бонні лідери сімох найбільш промислово розвинених країн у світі — ЗСА, Канада, Англія, Франція, Західня Німеччина й Італія, погодилися, що така конференція у справі вирівнання валют повинна відбутися, але аж після наради Міжнародного монетарного фонду, що буде в цьому році. Цікаво, що Японія, яка веде дуже еґоїстичну торговельну політику, заливаючи світ, зокрема Америку своїми товарами та роблючи труднощі імпортові з Америки, погодилася на окрему міжнародну конференцію у справі торгівлі.

Реґен мав рацію, коли звернув увагу, що сам факт переведення конференції у Бонні у повній гармонії і без ніякого скреготу — це успіх, бож там були репрезентовані два світи — чотири альянти з Другої світової війни — ЗСА, Британія, Франція і Канада — і три вчорашні вороги — Німеччина, Італія і Японія. Реґен не поставив точки над „і", але було ясно, що всі ці учасники конференції у Бонні опинилися в одному таборі, на одному фронті, тільки з уваги на загрозу від Совєтського Союзу. І тому Москва вчинила все можливе, щоби змобілізувати всі недолугі пацифістичні кола, всіх наївних русофілів і всіх політичних анальфабетів, щоби демонстрували проти тієї конференції, яка маніфестувала сильний і об'єднаний демократичний світ. Це, мабуть, уперше в історії, що проти конференції лідерів вільного світу демонстрували його вороги — в масках на головах. Німецька поліція не церемонилася з ними, бо в Німеччині чи Англії не кричать про „поліс бруталіті". Але вуличні демонстрації, режисеровані з Москви, не мають впливу на політику демократичних держав.

Ярослав Курдидик

ВЗУТТЯ — ЦИВІЛЬНА І МІЛІТАРНА ПРОБЛЕМА ЗСА

Якраз тепер, коли світ зустрічає і обходить 40-ліччя від закінчення Другої світової війни, засоби масової інформації пригадують багато дечого такого — „Що не повинно було б статися..."

Деякі політичні аналітики наголошують, що ЗСА зробили три основні помилки: — Перша, це домовлення в Ялті з СССР із закінченням у Потсдамі. Друга — однобічна, точно необрахована у наслідках допомога СССР, позичка т. зв. „Ленд ліз", і третя помилка — безконтрольна і майже доосновна ліквідація усієї тодічасної зброї та військового виряду на усіх пляцдармах тодішньої, цієї насправді, ґльобальної війни. А деякі коментатори поважуються навіть утверджувати, що мовляв, ці три вищенаведені помилки, залишилися і по нинішній день, начебто вічні і незнищимі...

Це правда, що ЗСА мали повніську причину для того, щоби заслужено тріюмфувати від виграшу війни. Основні вороги Німеччина і Японія були на віки-вічні знevтралізовані і зліквідовані, а „поцтивий добряга — Дядько Джов" отримав все, що хотів і в такій формі, якої він ніколи не очікував. Коротко, всі обставини і геополітичні передумови мали всі дані для того, щоби запевнити знедоленому світові — вічне благо і мир.

Всі ті що були в тому часі в Европі, пригадують собі, як масово спалювано т.зв. „повітряні бомбовики-фортеці Лібертас", а все, що було із будь-якого металю на військових базах продалося, як „злам"- відпадки („скреп"). Велику кількість ще зовсім неуживаної зброї було передано, бідним і понищеним війною країнам, які згодом увійшли, як окремі і самостійні держави і попали в чітко розмежовані тоді „Сфери впливів", що їх розділено між ЗСА і СССР.

І хоч зі сторони ЗСА не передбачувалося, навіть і на найдовшу мету, ніяких замітних політичних подій, але на диво, що вже в дуже короткому часі до дверей ЗСА, постукало справжнє політичне і мілітарне „протверезіння". Ними були: Зазіхання СССР на Грецію і Югославію; Бльокада Берліну", а після того наспіла — найтрагічніша несподіванка, війна в Кореї. І як воно не дивно, — пишуть сучасні мілітарні речники і аналітики, — але вибух цієї війни, показав нам наглядно, якою непідготованою показалася в тому часі наша суперпотужна держава, коли вона стала віч-у-віч із неочікуваним ворогом. Може одним із дуже характеристичних деталів, був факт, що армія, яку довелося зорганізувати і вивінувати у якнайскорішому часі, не мала достаточної кількости обуви. Причина того була „випродаж" усього того, що було у військових магазинах з часу Другої світової війни.

Усім слабшим, або зруйнованим державам, продавано військову нову обуву, по 25 центів за одну пару, щоби вони могли обути своє нововідроджене вояцтво. Але тепер, перед департаментом оборони стало рубом питання: Яким чином найскоріше можна обути всіх тих вояків, в активній і допоміжних службах, яких слід було вислати на корейську війну?

Розпочалися понаглювані розшуки і в усіх тих „посередників", які скуповували обуву по 25 центів, відкуповувано і платилося між п'ять - сім долярів за пару!

Не забуваймо, що ЗСА і всі їхні вітальні починання і дії, проходять у таких кліматичних обставинах, де вони не всилі діяти та існувати без різнотипного і різнорідного взуття. І коли, ми, не спроможні продукувати на місці, тобто у ЗСА, належної кількости взуття в часі миру, то що може статися під час будь-якої більшої чергової міжнародної кризи, або навіть і несподіваної війни? Як піти на руку Крайовій обороні?

На цю тему появилася незвичайно цікава аналітична розправа Вілліяма Л. Фає — власника і директора фірми Фаятеск, яка засобляє, майже всю ще існуючу взуттєву індустрію в ЗСА. Економісти твердять, — пише Фає, — що не тільки у ЗСА, але взагалі у кожній засібнішій західній державі, все спирається на „основному триніжку існування індустрії" — це одежева, харчувальна і обувна, індустрії.

І ось для прикладу: — Як може жити 235-мільйонова держава, яка не має змоги обути мільйони свого цивільного населення і мільйони активних вояків та їхніх резерв, для Крайової оборони?

Америка продукує під сучасну пору, навіть неповних 25 відсотків обуви. А решту?.. Решту продукують для неї її „союзники", що віддалені на тисячі миль. Це Корея, Індія, Тайван, Бразилія, Філіппіни, а з ближчих — Італія, Еспанія, Румунія і Югославія. У ЗСА перестали виробляти взагалі новочасну обувну машинерію, або гарбування шкіри. Чому американська обува не іде?...

Причини, якої слід дошукуватися у ЗСА, ця ж самісінька, що із імпортованими автами — „Тойота," „Фольксваґен", Фіят і т.д. Вона набагато разів дешевша. Вона, ця імпортована обува, є теж одною із дуже поважних чинників, які підривають американський бюджет. Бо ці ж більйони відходять від нас.

Ця індустрія вимагає окремого вишколеного персоналу і робітників. Як виходить із недавної заяви, секретаря Департаменту оборони Вайнберґера — „що, мовляв, за направу у нашій взуттєвій індустрії, мусить взятися Департамент оборони. І основне відродження мусить прийти у найближчому часі, бо добре виконане військове взуття, — каже секретар Вайнберґер, — так само необхідне і потрібне кожному воякові, як зброя і амуніція".

Юрій Рибак

Дещо про сеньйорів

Можемо думати різно, однак статистика виказує, що один на 10 американців переступив 65-ий рік життя, не зважаючи на це, що згідно із стереотипним поглядом деякі працедавці вважають сеньйорів особами без будуччини. Дійсність, одначе, виявляє, що у багатьох випадках „старики" є здоровшими, багатшими, краще вишколеними і політично більш активними, як це було колись у минулому.

Сучасна соціяльна норма старіння — це нове явище. У 1900 році пересічний вік життя людини був 47 років, а нині 74 роки, цебто продовжився на 27 одиниць. І це великий успіх, коли взяти до уваги, що від бронзової доби (3000 років до Христа) до 1900 року, цебто кругло 5000 років пересічне людське життя продовжилось лише на 29 років!

Із продовженням життя наших дідів та прадідів щораз більше ґоворять про родини чотирьох ґенерацій. Нині майже половина сеньйорів має внуки, а яких 10 відсотків всіх сеньйорів, скажімо у віці понад 75, мають дитину, що сама є вже... сеньйором. І це слід не забувати. Але воно важливе не лише для сектора здоров'я, якому треба приписати успіх, але теж для американського бизнесу, що мусить запевнити економічне постачання потрібне сеньйорам. По суті, цей сектор населення не інший під економічним оглядом як молодший, лише хіба тому лиш сам по собі своєрідний, що має окремішнє зацікавлення і вимоги.

Сеньйори, коли вже більше не зв'язані з місцем праці, часто зміняють місце замешкання. Згідно з опитом бюра населення у роках від 1975 до 1980 тільки 25 відсотків сеньйорів це зробили. Але Фльорида не є „обіцяною землею" пенсіонерського раю. Бизнесмени, які слідкують за ринком збуту, вважають, що найбільше згущення населення у віці понад 65 років є у семи стейтах а саме: Каліфорнія та Ню Йорк по 2 мільйони душ та Фльорида, Іллиной, Огайо, Пенсильванія та Тексас по одному мільйонові сеньйорів.

Незалежно, однак, від цього, що сеньйори думають про себе, що вони яких десять років молодші, ніж у дійсності, прояви інтелектуального ослаблення виходять на яв, що спричинене радше перебутими недугами ніж самим процесом старіння.

Американський психолог Реймонд Кеттл має свою теорію і вважає, що розумові здібності людини виявляються у двох видах: Кристалінні розумові здібності продовжують розвиватись із збільшенням інформації та досвіду у розв'язуванні проблем. Це має до діла з розсудливістю та інтуїцією, що покращуються зчасом.

Пливкі розумові здібності охоплюють абстрактне відношення таке, як: математика, фізика та наука і можуть стабілізуватись або зменшатись із поступом старости.

У загальному, інші студії виявляють, що із роками життя, час — потрібний на людську реакцію так фізичну, як і умову — постійно зростає. Все ж таки знаходимо багато прикладів, де сеньйори можуть бути дійсно повновартісними одиницями у світі. Прекрасним прикладом цього є президент Реґен, а мистець Пабльо Пікассо виявив багато жвавости і творчости якраз в останніх десятьох роках свого життя, проживши 92 роки.

Часами люди дивуються, що молоді особи почувають себе старими себе старими, а старі сповнені молодечої енерґії і запалу. Тут вирішують часто перебуті недуги, які людина не всилі контролювати.

Здорові, однак, люди — незалежно від віку — бажають проявити повну продуктивність у своєму житті. Тому саме для багатьох із них йти на пенсію — це не означає — покінчити з працею. А, навпаки, вони виходять назустріч викликові дня. І це має практичне значення, бо чимраз більше працедавців приймає тих, які хочуть працювати.

І це не повинна бути ніякою трагедією для пенсіонера зачинати нову професію. Гляньмо довкола і побачимо скільки молодих працівників з причини технологічних змін у економіці, втратили професію раз навсе і мусять переставлятись на щось нове.

Часто буває так, що пенсіонер не потребує йти до праці ради хліба, бо зумів своєю довголітньою працею запевнити матеріяльне буття. Але у ЗСА є велика можливість добровільної праці, яка до нічого строго не зобов'язує, проте кожночасне її виконування дає велике душевне вдоволення і включає людину, як частину громади, сам же цього роду добровілець переконується скільки добра він робить своєму ближньому у потребі — не грішми, а власною услугою.

При цій нагоді цікаво слідкувати за розвитком Українсько-американського Товариства Сеньйорів (з понад 1,980 членами), що діє у рамках Українського Освітньо Культурного Центру у Філядельфії.

У березні ц.р. відбулись місячні сходини Товариства, які провадив голова проф. В. Винницький. Між референтами були д-р Олександер Черник та Ірина Кушнір. Вони зуміли своїми переконливими арґументами зрушити присутніх і вказати як важливим є для сеньйора бути активним. Вони теж звернули увагу на матеріяльну допомогу потребуючим, бо держава і стейти радше дають фонди для вдержування здоров'я і життєздатности всіх сеньйорів, ніж на оплату медичної опіки.

П. Осібний

НЕ БАЙДУЖА НАМ СПРАВА

(Події навколо української редакції „Радіо Свобода" в Мюнхені).

І.

В українських еміграційних газетах, наприклад, в мюнхенській „Шлях перемоги", в паризькій „Українське слово", в торонтонській „Новий шлях", у наших щоденниках „Свобода" і „Америка" опубліковано статті, темою яких є українські радіопересилання з Мюнхену і атаки на ці пересилання в деяких американських газетах.

Українські газети поінформували, що рівень радіопересилань українського відділу „Радіо Свобода" (далі скорочено: РС) за останній рік підвищився, що збільшився склад співробітників редакції, що в передачах тепер широко обговорюють тематику української визвольної боротьби під час останньої війни і після неї під совєтською окупацією („Українське слово" з 27-го січня 1985 року). „Шлях перемоги" у різдвяному числі критикував деякі передачі, а філядельфійська „Америка" (31-го січня 1985 року) писала не дуже точно про цензурні практики в РС, але слушно писала, що голоси — відновлення цензури значить: більше говорити на РС до слухачів про борщ і галушки, але не говорити про наші справи, про те, що ми робимо і чого домагаємось.

Добре, що українська преса у вільному світі заговорила про українські радіопересилання РС в Мюнхені. Так не було раніше. Це означає, що наша громада усвідомляє собі значення і вагу українських радіопересилань для України.

Та найголовнішою причиною, чому українські газети почали писати про „Радіо Свободу", це гострі атаки в деяких американських газетах на адресу української редакції. Американські газети „Ню Йорк Дейлі Нюз" і „Крішчен Саєнс Монітор" обвинувачують, що в українських радіопересиланнях РС в Мюнхені панує дух „антисемітизму", „буйного націоналізму" (квазі „вихваляння" нацизму).

Зрозуміла річ, що нам, українським громадянам у ЗСА в першу чергу, але і кожному українському патріотові, не може бути байдуже, якого змісту є українські радіопересилання з Мюнхену, не є нам байдуже про що і як інформує український відділ РС слухачів на поневоленій Україні. Що ж це були за радіопередачі, якого змісту, що викликали такий гнів і гострі атаки згаданих американських газет? Чому ці тяжкі звинувачення на адресу українського відділу РС посипалися в цей самий час, коли совєтська преса в скажений спосіб атакує не тільки пересилання „Радіо Свобода", але і всі інші західні радіостанції, які мають пересилання мовами народів СССР? Чому ці атаки приходять в тому самому часі, коли в Києві друкують книжки антиукраїнського змісту по-англійськи, щоб їх поширювати тут, на американському континенті? Чому все це діється в цей самий час, коли американський Уряд хоче вести політику широкої інформації для народів під комунізмом, розбудовує Радіо? І ще одно питання виплило: Читаючи статті в українській пресі про РС, про справи навколо українських радіопересилань, зустрічаємо в них згадки про теперішню діяльність колишнього начальника українського відділу РС. Натякають, що це він активно допомагає деяким американським журналістам дискредитувати українські радіопересилання.

Питань багато, хочеться на них знайти відповідь. Хочеться знати, що це все має означати і що нам робити. Та щоб знати, що робити, треба довідатися точно про ці пересилання, які викликали такий великий гнів деяких американських журналістів. Ми завдали собі труду добути ці передачі і їх опублікувати. Хай наші читачі самі вироблять собі думку про зміст цих пересилань і чи атаки американських журналістів є справедливі. Робимо це хронологічно. 13-го січня 1984 року український відділ РС переслав в етер таку передачу. Наводимо повний і автентичний текст:

„Документи української революції". Продовжуємо серію, присвячену подіям в Україні 65 років тому.

Попереднього разу ми читали уривки зі спогадів члена Центральної Ради, міністра земельних справ за часів Директорії Миколи Ковалевського, в яких політичний діяч Наддніпрянщини оцінює становище в Галичині на початку 19-го року. Свою оцінку Микола Ковалевський закінчує так: „Напередодні переломових подій 18-го року в Галичині витворилася в Галичині сильна верства національно-свідомої інтеліґенції, яка перебрала провід у політичному житті. Від'ємною стороною цього був специфічний брак революційності в галицько-українському суспільстві — найкращим його представникам забракло у

(Продовження на ст. 3)

Микола Кушніренко

ПИСЬМЕННИК ФЕДІР ДУДКО

(У сторіччя з дня його народження)

Сьомого травня (24-го квітня ст. ст.) 1885 року народився Федір Дудко в козацькому селі Шабалинові Сосницького повіту на Чернігівщині, а помер у Ню Йорку 1-го березня 1962 року на 77-му році життя.

Залишивши восьму клясу гімназії у Новгород-Сіверському, Федір Дудко виїхав до Москви, де студіював в університеті журналістику в роках 1904-06. Тут він друкував свої оповідання в щоденнику „Светоч" і став співробітником цієї газети, доки уряд її не припинив. У 1907 році переїхав до Києва, де студіював у відділі архітектури політехнічного інституту та дописував до київської „Ради".

У своїх спогадах „Моя молодість" (Ню Йорк 1965, ст. 67) Ф. Дудко згадує, що „виїхав на студії до Москви, як „общерос", а після трьох років перебування в ній повернувся на Україну, як свідомий українець". Як сталася ця цікава метаморфоза, автор обіцяє, що „про це мова буде пізніше", на превеликий жаль, мови про це у спогадах немає, бо вони не закінчені, обриваються на описі залишення новгород-сіверської гімназії. Усе Дудкове життя від дитинства до кінця юнацтва, коли він виїхав у Москву, було пересякнуте українською стихією, але національну свідомість він набув у Москві серед студентів-земляків, де громадське життя було багато вільніше, ніж на Україні.

Головніші етапи життя письменника були такі:

Під час Першої світової війни працював у „Союзі Городів", бо до війська його не взяли із-за слабого зору. За Центральної Ради працював у Києві, і коли його захопили большевики, на чолі з Муравйовим, вдалося Дудкові щасливо сховатися від жахливої Чека. За української влади працював у Міністерстві Земельних Справ і був співробітником щоденника „Відродження". З міністерством залишив столицю України в 1919 році і в 1922 році опинився у Львові, перебувши всі етапи побуту уряду УНР з Тарновом включно.

У Львові працював, як міг, щоб заробити на життя. Деякий час у бібліотеці НТШ, а пізніше у щоденнику „Новий Час". Коли Львів „визволили" большевицькі війська в 1939 році, родина Дудків мусіла втікати зі Львова, як колись з Києва від большевицьких банд Муравйова.

Покинувши Львів, жив Ф. Дудко в 1940 році у Люблині, в 1941 році в Кракові, працюючи в „Краківських Вістях". Потім, під час німецької окупації, коротко редаґує часописи — в Бресті „Наше Слово" і в Пінську „Пінську Газету". А там прийшло п'ятимісячне ув'язнення ґестапівцями у Бересті, де щодня чекав розстрілу, й неочікуваний рятунок. Далі Берлін, де співпрацював в часописі „Голос", і Еслінґен біля Штутґарту, де редаґує журнал „Церква й Життя".

З 1949 року Ф. Дудко — у ЗСА, і тут — продовження, аж до смерти, письменницької праці й співробітництво в місцевій українській пресі.

Більшість його творів друкувалися в періодичній пресі та в альманахах і далеко не всі ввійшли в окремі збірки, багато з тих творів тут недоступні й лише у Львові можна б скласти список Дудкових творів.

Володимир Дорошенко (1879-1963) у своїй статті, присвяченій пам'яті Ф. Дудка, писав: „Якщо б навіть Федір Дудко залишив нам по собі набагато меншу літературну спадщину, то й тоді сама його незламна вірність чесній, ідейній поставі українського письменника патріота і громадянина зробили б його зразком для літераторів, що часто забувають про найперший свій обов'язок. Так багато вклав він у свої 77 років неспокійного життя праці й творчої правди письменника-еміґранта" („Слово", збірник І, Ню Йорк 1962, ст. 315).

Федір Дудко залишив велику літературну спадщину, а коли візьмемо під увагу, що велику частину письменницької енерґії він присвятив журналістиці, то тоді стає більш показною його творчість на полі красного письменства. У газетній статті не можемо подавати докладної бібліографії його творів, згадаємо лише головніші: Збірки коротких оповідань — „Дівчата очайдушних днів", 2-ге вид. Авґсбурґ, 1948. „Заметіль", 2-ге видання, Авґсбурґ, 1948. „Краса життя", „Отаман Крук", „Стрибожа внука". Окремо вийшов його роман „Війна" та незакінчена історична повість про Мазепу „Великий Гетьман". У третьому, виправленому автором, виданні цього твору (Авґсбурґ, 1948) в кінці книжки (ст. 216 є слово „Від Автора'. У ньому читаємо: „Повість „Великий Гетьман" є тільки першою частиною задуманого великого роману з Мазепиних часів, до якого я збирав історичний матеріял на протязі шести років. У І-ій частині змальовано життя в гетьманській резиденції, у ІІ-ій мав я на меті змалювати життя і побут полковницької та сотенної верстви, в ІІІ-ій — побут широкого суспільства (козацтва і „посполитого люду"), з цікавим у тих часах законодавством, звичаями і т. п., у ІУ-ій — життя Запоріжжя. Усе це мало бути представлене на тлі великих подій Мазепиного гетьманування, в зв'язку з глибокою аналізою політики і характеристикою особи самого Мазепи. Три грубі зошити старанно збираних по бібліотеках цінних джерельних матеріялів до роману пропали під час моєї втечі з Галичини від большевиків у 1939 р., і задуманому романові у повному його вигляді, не судилося побачити світу. Можливо, що згодом, коли на це дозволять обставини і час, я ще повернуся до закінчення своєї праці. Німеччина, США — зона, 1948 р."

У Німеччині в 1948 році ще можна було мріяти про продовження згаданої великої праці, але перші роки в ЗСА для всіх письменників і мистців українських матеріяльні обставини були дуже несприятливі. Треба було думати не про творчу мистецьку працю, а про „джаб", щоб проіснувати.

Згадане слово „Від Автора" є свого роду документом лихоліття, що нищило не лише людей, а й літературні твори, а часом і наукові. Судячи по першій надрукованій частині роману „Великий Гетьман", можна з певністю сказати, що українська література втратила великий високомистецький твір про добу гетьмана Івана Мазепи.

Інший великий твір Федора Дудка називається „В Заграві", трилогія з визвольної боротьби України у 1919-20 роках, ділиться він на чотири окремі томи, що вийшли окремими книжковими виданнями, але сполучені між собою сюжетом і персонажами. Три частини видало у Львові Вид-во „Червона Калина" в роках 1927-1929, а четверту Вид-во „Хортиця" у Львові 1931 року.

Назви окремих томів такі: І. „Чорторий", 1927, ІІ. „Квіти і кров", Львів, 1928, ІІІ. „На згарищах", Львів, 1929, ІУ. „Прірва", Львів, 1931 р. Вид-во „Хортиця".

Заголовок „Чорторий" міг би стосуватися до всіх чотирьох частин твору. Слово чорторий означає великий вир, тобто місце у ріці, морі і т. ін. з круговим рухом води, що утворюється в наслідок дії протилежних течій (Словник української мови, Т. І., ст. 466). Якщо людина потрапить у чорторий, то з нього не випливе. У 1919 році майже вся Україна була в чорториї. Червоні й білі москалі, поляки; свої, що пішли на службу Москві, отамани Махно й Григор'їв, обивателі малороси, що чекають на денікінців, а інші-большевиків. І в цьому хаосі молода УНР із своєю невеликою армією, що була охоплена тифом. Все це знаємо з історичної літератури, але мистецький літературний твір про історичні події переконує читача глибше й залишається в його пам'яті довго.

У повісті „Чорторий" дійові особи українські вояки й большевики, а потім денікінці, повстанці й українські цивільні патріоти. Друге видання цієї повісті було в Авґсбурзі 1946 р. В рецензії на перше видання Володимир Дорошенко писав: „Повість „Чорторий" написана легким стилем і гарною мовою. Читається її до кінця з неослабленим інтересом, а закриваючи книжку на останній сторінці мимоволі жалкуєш, що ще не маєш у руках дальших частин. Серед безлічі різного роду друкованого паперу, яка наводнює наш книжковий ринок, слушно розчаровуючи й деґустуючи читача, „Чорторий" — безперечно явище у нас виїмкове, варте всякої уваги. Це не макулятура, а річ справді літературна". Ця рецензія надрукована на обкладинці першого видання (1927 року).

У другій частині трилогії „Квіти й кров" майстерні діялоги й монологи на перших сторінках. Родина адвоката Фесенка у Києві і його гості: українська патріотка Лідочка і Фесенків колеґа адвокат — жид Горовіц. Українці покинули Київ, большевики ще не прийшли. Горівіц висміює українців, а Фесенки, він і вона, реготуть, — „так і лягали зі зміху!" А Лідочку ножем штирхнуло в серце". Далі гостра дискусія між Лідочкою й Горовіцем, її суть актуальна й сьогодні.

(Закінчення на стор. 4)

Дописи з життя громад, установ, організацій, інституцій чи осіб, включно з посмертними згадками-некрологами, мають бути не довші за три сторінки машинопису, писані через два інтервали на друкарській машинці і лише на одному боці листка паперу. Якщо допис писаний рукою, слід також дотримуватися великих відступів поміж рядками і писати розбірливо (дехто розуміє цю вимогу як писання великими літерами, насправді літери мають бути малі, але великі проміжки поміж рядками, щоб було де поправити речення, якщо зайде потреба). Дописи слід надсилати до редакції до десяти днів після описаної події. Редакція застерігає за собою право скорочувати дописи і правити мову. Просимо дописувачів подавати повні імена і прізвища у своїх матеріялах, не скорочуючи їх. У випадку англійських назв чи прізвищ слід подати їх і по-англійському і по-українському. — Редакція.

Не байдужа...

(Продовження зі стор. 2)

вирішальну хвилю могутнього революційного пориву з боротьбі за національну свободу західньоукраїнської вітки нашого народу. Ще відчувалися рештки політичних й культурних впливів спеціяльної австрійської ментальності, але й вони вже поволі зникали. Починалася нова доба на Західній Україні. Процес соборності відкривав можливості взаємних впливів обох віток українського народу, обміну політичним досвідом, оживлення культурної праці в рамках національної єдності та економічної відбудови країни, через яку проходив протягом чотирьох років кривавий фронт світової війни".

Тим часом під тиском большевиків Директорія Української Народної Республіки покинула Київ; уряд головного отамана Симона Петлюри опинився в Рівному, а весною 1919-го року на Поділлі. Змальовуючи тогочасні події, Микола Ковалевський торкається однієї важливої проблеми, а саме: якими були тоді взаємини між українцями та жидами. У спогадах Ковалевського „При джерелах боротьби" читаємо:

„Під час боїв з більшовиками за місто Проскурів (нині Хмельницьке) Петлюра запросив мене поїхати на передову лінію наших частин, які наступали від містечка Миколаєва і були вже недалеко під Проскурова. До Миколаєва ми поїхали самоходом. Там містився штаб нашої Запорозької групи, якою командував генерал Сальський. Його начальником штабу був талановитий старшина російського генерального штабу полковник Воскобойніков. Містечко Миколаїв було типовим подільським містечком, у якому переважну більшість населення становили євреї. Коли ми в'їхали до містечка, велика базарна площа була вся заповнена мешканцями Миколаєва, при чому християнська частина населення, селяни і ремісники, згромадилися на одному кінці площі, а євреї на іншому. Делегації одних і других привітали нас хлібом і сіллю та промовами, в яких висловлювали радість з приводу звільнення від російських більшовиків. Від єврейського населення промовляв старенький рабин, який славився на ціле Поділля серед євреїв як чудотворець. Він вийшов до нас в оточенні поважних і старших євреїв під великим балдахимом — ознакою його високого становища. Він звернувся до Головного отамана Петлюри з вітальною промовою і висловив побажання перемоги над ворогом. Він розмовляв українською мовою з характерним подільським діалектом. Кульмінаційним пунктом його промови були слова, в яких він з піднесенням підкреслював, що єврейське населення Миколаєва, а також цілого Поділля, так само не хоче більшовицької влади, як і християнське населення. На жаль, казав він, серед єврейського населення, особливо серед молоді, є, як він висловився, „бузувіри", що йдуть разом з більшовиками, але і серед українців є такі молоді люди, що йдуть по боці більшовиків. Отже не треба робити євреїв відповідальними за переступи і політичний фанатизм певної частини червоної молоді. В кінці він додав, і це було правдою, що від дня, коли до Миколаєва прийшли частини української армії, в містечку панував порядок і спокій і не було жодного насильства над євреями. Промова старенького рабина справила досить сильне враження і вся юрба, зібрана на площі, голосними покликами підтримувала висловлені рабином думки.

На цю промову відповів Симон Петлюра, запевняючи жидівське населення, що він не допустить до насильств і буде карати тих, хто, використовуючи тимчасову анархію, нападатиме та грабуватиме мирне населення, в тому числі євреїв. Тоді у Миколаєві Петлюра підписав свій відомий наказ, в якому заповів, що кожного, кого піймають на гарячому вчинку участі в погромах, воєнно-польові трибунали будуть карати на горло. Промова Миколаївського рабина і наказ Головного отамана порушили одну з найбільш складних справ міжнаціональних відносин на Україні, власне єврейську проблему. Радикалізм і фанатизм частини єврейської молоді, що вважала своїм обов'язком не тільки пасивно, а й активно підтримувати більшовицький наїзд на Україну, утруднювали в значній мірі об'єктивний і спокійний підхід до цієї справи. Хвиля погромів, яка тоді покотилася по всій Україні, і то головним чином там, де наших збройних підрозділів уже не було, а де панував терор більшовицьких окупантів, витворила дуже нервову атмосферу загального напруження. Ми мали нагоду переконатися, що деякі погроми, які сталися на місці перебування наших частин, в тому часі і погром у Проскурові (Хмельницькому), виникали в ході воєнних дій із причин агресивності добровольчих єврейських загонів, які, власне, тоді організувалися на Правобережжі України при більшовицьких загонах, як, наприклад, при так званій Таращанській дивізії.

Страшний погром у Проскурові (Хмельницькому) стався через те, що місто вже було зайняте великою нашою частиною, а більшовицькі відділи відходили. Наші козаки використали перерву в боях для обіду. Після кількаденних інтенсивних боїв, усі солдати були виснажені та голодні. У момент, коли почали видавати обід, раптом почулися постріли і скоро виявилося, що батальйон єврейських добровольців відділився від большевицького загону, повернувся до Проскурова, використав нашу неуважність і відкрив вогонь по наших солдатах. Наші мусили покинути їжу і схопилися до зброї. Єврейський батальйон розбито, частина його втекла, частина потрапила в полон. Але вістка про те, що євреї-добровольці напали на наш загін, скоро розійшлася по інших наших полках. За цих обставин тільки в деяких випадках пощастило втримати обурення козаків, а деяка частина з них добачала вже в кожному єврееві свого ворога. Такий був початок погрому в Проскурові (Хмельницькому).

Були часто випадки, коли нашим козакам доводилося битись з досить значними формаціями єврейських добровольців. Настрій серед козаків був ще й тому податний на виступи проти євреїв, що, власне, під Проскуровом, на самому початку нашого наступу, єврейські добровільці взяли в полон наших розвідчиків і тут же на місці замордували їх під самим містом. Місцеві люди бачили ці жорстокі вбивства наших молодих козаків і потім показували їх тимчасові могили. Спеціяльна слідча комісія оглядала їхні змасакровані тіла. Попри ці факти, Головний отаман Петлюра і уряд видали цілу низку розпоряджень і чимало було випадків покарання на горло за участь у погромах.

Українські євреї зробили величезну тактичну помилку, допустивши до того, що значна частина єврейської молоді приєдналася до червоних російських банд, навіть творила окремі єврейські підрозділи. Причиною погромів у тій частині України, яка вже була зайнята більшовиками, було переважно те, що відділи Червоної армії, які складалися з чисто бандитських елементів, вважали своїм правом грабувати населення міст, а тому що багатшою частиною цього населення були переважно євреї, то ці грабунки перетворилися на погроми. Дуже часто було так, що після приходу більшевицького загону ЧК починало свою терористичну акцію і насильства проти місцевого населення, але у цьому ЧК дуже часто траплялися на відповідальних становищах комуністи-євреї. Тоді місцеве населення генералізувало ці обставини й ототожнювало більшовизм з євреями, що було, розуміється, величезною помилкою.

Але, беручи справу психологічно, трудно було не розуміти загальної атмосфери, в якій поставали погромницькі тенденції. Погроми викликали величезну деморалізацію і в населенні і в наших збройних підрозділах, затемнюючи часто перспективу нашої визвольної боротьби. Тому для нас було цілком ясно, що боротьба з погромницькими настроями мусить бути проведена з усією рішучістю і що від цього залежить бойова вартість нашої армії. Мушу сказати, що в цьому напрямку було дуже багато зроблено. Найбільш переконливим доказом нашої позиції в цій справі був цей факт, що більшовицькі агітатори, там де вони не могли нічого вдіяти, щоб здеморалізувати наші частини, звичайно намагалися підбурювати наших козаків проти євреїв і цим способом сіяти деморалізацію. Під час епізоду в Миколаєві я вперше побачив Симона Петлюру таким рішучим у поборюванні антисемітизму і погромницьких тенденцій того часу".

Так оцінює у своїх спогадах „При джерелах боротьби" складні взаємини між українцями та єврейським населенням нашої батьківщини в першій половині 19-го року член Центральної Ради й уряду Директорії другої Української Народної Республіки Микола Ковалевський" (кінець тексту передачі).

Треба сказати, що передмову до книжки М. Ковалевського, з якої походить цей матеріял для передачі, написав покійний Емануель Бірнбаум, жид, який довгі роки був видавцем ліберального напрямку мюнхенського щоденника „Зюддойче Цайтунг". Бірнбаум напевно знав, для якої книжки, з яким змістом він пише передмову. Чи може він був „антисемітом"?

І ще одне: паризьке бюро РС, яке вивчає авдиторію слухачів цього радіо, дало рецензувати цю передачу 6-ом новоприбулим жидам з СССР. П'ятеро з них заявили, що в передачі немає антисемітизму, а шостий сказав: тому що в СССР заглушують радіопересилання РС, хтось міг би подумати, що в цій передачі було щось антиєврейське. А один із керівників Бі-Ай-Бі, Ватенберг (сам єврей, за походженням) заявив, що його батько, який походить з тих околиць, про які говориться в передачі, потвердив, що такою була дійсність.

Іншим словом: немає підстави твердити, що український відділ РС у Мюнхені передає в етер „антисемітського" змісту чи духу — передачі.

Продовження буде

Вісті з Норт Порту

Сама назва „Фльорида" притягаюча.

Фльорида — це країна старших віком людей, і нічого дивного, бо тут свіже повітря, багато сонця, вічна зелень, тут цвітуть цілий рік квіти, тут запах помаранчевих квітів, а опісля вид золотих помаранч та тепле і гарне кольором море і затока.

До тої південно-західньої частини Фльориди щораз більше прибуває українців старшого віку із ЗСА і Канади.

Як звичайно на новім місці поселення українці зачинають своє громадське життя від домівки Просвіти, де збираються на розмови, щоб відзначити історичні річниці, а зчасом зачинають плянувати будову своєї церкви, прагнучи продовжувати свою традицію у всіх її виявах.

В нашій історії іміґрації в ЗСА і Канаді першими проявами самобутности і потреби продовжування нашої ідентичности завжди була українська церква.

Так само тут у Норт Порті виринула потреба заснування української католицької парафії зі сталим священиком-парохом, котрий буде опікуватися вірними у Норт Порті, Ворм Мінерал Спрінгс, Венис, Порт Шарльот та в інших місцевостях.

По деяких труднощах і хитаннях українці католики рішили збудувати свою церкву як доказ прив'язання до своєї страдальної церкви, як живий пам'ятник для замучених українських католицьких єпископів і вірних в Україні.

17-го березня прибув до Норт Порту єпископ Клівлендської дієцезії св. Йосафата Владика Роберт Москаль, щоб посвятити площу під церкву.

Рано Владика Роберт відслужив Св. Літургію в асисті пароха о. мітрата І. Нагаєвського і о. канцлера Т. Саюка.

Каплицю осередку виповнили місцеві вірні і гості, які прибули автобусами зі сусідніх місцевостей.

По Службі Божій Владика Роберт посвятив площу, а опісля всі вірні зібрались знову в обширній залі осередку на святочний обід. Йосиф Лисогір привітав Владику, священиків і гостей.

Владика Роберт вже вдруге прибув до Норт Порту і здобув собі заслужену пошану і любов мешканців.

Понад 250 осіб зійшлося, щоб вшанувати свойого єпископа і почути науку про нашу українську католицьку церкву, її структуру, світле минуле і певну будучність.

Можна було запримітити в присутніх вдоволення з тої зустрічі зі своїм Владикою і ентузіязм до почину будоби своєї церкви для засвідчення прив'язання до своєї церкви, рідної нашим братам і сестрам там, в Україні.

На заклик В. Самофала присутні склали пожертви на будову церкви. Всі розходилися з почуттям вдоволення за виконання свого обов'язку.

При Божій помочі наміри вірних увінчаються успіхом ще перед нашим святкуванням 1000-ліття хрищення Руси-України.

І. Савка

УКРАЇНСЬКА СВІТЛИЧКА ДОПОМАГАЄ БАТЬКАМ ВИХОВУВАТИ ДИТИНУ.

Письменник...

(Закінчення зі стор. 2)

У третій і четвертій частинах чорторий крутить свої жертви та тягне їх на дно.

Ціла трилогія та й інші Дудкові твори читаються „одним духом", але в останніх двох частинах трилогії іноді помічається ніби якась схематичність. Зате в коротких оповіданнях майстерність Дудкової прози здається більшою ніж у великих творах. З оповідання „Біла королівна" наводимо нижче уривок опису ріки Сейму, що чарував і автора цих рядків в часах його дитинства.

Сейм не широка ріка, але довга; початок його аж за Курськом, тече він через Льгов, Рильськ, де творить природну границю між росіянами й українцями, а далі протікає через Путивель та Батурин і за ним впадає в Десну. На його зелених берегах були лози із солов'ями та квіти. Та дамо слово Ф. Дудкові:

„...Знаєте, вода у Сеймі чиста-чиста, прозора-прозора і — пахне. Ввійдеш теплим, м'яким, як шовк, пісочком по коліна у ріку, набереш води в жменю, піднесеш до носа — пахне. Чимсь таким свіжим-свіжим, молодим-молодим, невинно-зеленим. Як ніжна водна травиця. Як...

Та чи були ви коли на Сеймі? Ні? Шкода!

Старий-старий Сейм і старі його задумливі води. Вглянтеся у води Сейму — і ви побачите прозорі, як скло, блискучі краплинки чистих сліз молодої княгині Ярославни: допливають з Путивля аж до цієї пори. Вглянтеся в Сейм — і ви побачите живі відблиски заплаканих очей молоденьких козачок, що в тихій задумі стоять над водою — виглядають з далеких походів своїх запечених на степовому сонці войовничих лицарів. Вглянтеся в води Сейму — і ви побачите там білі виблиски струнких колюмн старої батуринської палати: пливуть собі тихо, сумно, минаючи зелені береги, золоті піскові коси, пливуть у Десну, в Дніпро, до Чорного моря..." (Збірка „Заметіль", 1948, Авгсбург, вид. 2-ге, стор. 8-9.)

Ця апотеза Сейму нагадує Гоголів опис Дніпра: „Чудовий Дніпро при тихій погоді...", але Сейм не Дніпро і в Дудкових словах дотримана міра. Письменниця Галина Журба писала півстоліття тому (1936 р.), що Дудкові твори „ставлять письменника в ряди визначних белетристів нашої доби. Влучна спостерегливість, місцями блискуча форма, вміння володіти діялогом, втримати його в рамках поміркованости і взагалі почуття міри — річ дуже важлива для белетриста" (Календар „Дніпро" за 1937 рік).

В Енциклопедії Українознавства (ЕУ—2, ст. 603) про Дудкову творчість сказано так: „Автор численних белетристичних творів, здебільша тематично зв'язаних із добою визвольних змагань; їх характеризують добре знання побуту, вміння будувати цікавий сюжет і романтична піднесеність, не зважаючи на рясні натуралістичні деталі".

У своїх згадуваних уже спогадах „Моя молодість" Ф. Дудко, згадавши про смерть свого дядька Федора, що на 19-му році покінчив життя самогубством, пише: „Всього лише десяток років минули від того часу, як те сталося, а все забулося по дядькові. Так усе швидко забудеться по кожному з нас..." (стор. 42). Із цих слів віє песимізмом, але, як побачимо нижче, оправданим. Це правда, що „все швидко забудеться по кожному з нас". Але Федір Дудко не „кожний з нас", а один з творців української літератури, української культури. Проте, як згадує В. Дорошенко, „про покійного, як це не дивно, майже нічого не друкувалося ані за його довгого життя, ані за цей короткий час після його смерти" („Слово", збірник І, 1962, ст. 316).

Україна вже давно переживає добу забуття. Там промовчуються історичні факти, фальшується історія, все скероване на те, щоб між сучасністю та історією не було зв'язку. Це один із засобів, щоб замість українців постав „радянський народ". Більшість творів Федора Дудка у Львові або під замком або знищені.

А як у діяспорі? Тут згадують і роздувають значення партійних лідерів, об'єктивної історичної оцінки також нема. Заслужений письменник Федір Дудко, що майже всі свої твори написав у Львові у роках 1922-1939, не потребував мозолити людям вуха красномовством на форумах „Слова", і про нього забули. Борімся із забуттям!

Головний Екзекутивний Комітет УНС...

(Закінчення зі стор. 1)

му грошових зворотів було дещо менше, а виплачених грамот кляси Р-20 та Р-65 і смертних випадків дещо більше. З кінцем 1984 року УНСоюз мав 79,744 члени і виказав втрату в загальному числі членів на 1,018. Натомість активне членство УНСоюзу зменшилося у тому році на 1,952 члени і становило з днем 31-го грудня 1984 року 55,530. Суми забезпечення активного членства та всіх членів значно зросли, хоч чисельно членство зменшилося. Сума забезпечення активних членів зросла на 1,857,875 дол., а сума всіх членів на 3,207,830 дол. З кінцем 1984 року загальна сума всіх забезпечень членів УНСоюзу виносила 165,120,295 дол.

За чотири місяці 1985 року прибуло до УНСоюзу 476 нових членів, але ці здобутки не покривають сподіваних втрат у членстві, тому у загальному числі членів УНСоюз втратив на число 557 членів за підрахунками з 31-го березня 1985 року, коли стан усіх членів був 79,187. Можна сподіватися, що числа нових членів у кінцевих місяцях року значно зростуть, як це звичайно буває кожного року.

В Рекордовому відділі праця проходить справно, хоч і прийнято до праці нових службовців на місця тих, які відійшли. Ці нові службовики переходять вишкіл і виказують охоту та здібності опанувати їхні обов'язки. Сподіємось в найближчому часі прийняти нового службовика для праці при нових машинах ІБМ системи 36, як тільки підпишемо контракт про закуп цих компюторів.

Нам вкінці пощастило одержати апробату нових форм аплікацій на забезпечення від усіх стейтів і провінцій, за виїмком двох, на бажання яких вносимо на цих проєктах аплікацій дві додаткові зміни, а тоді вже випустимо нові аплікації.

Два тижні тому ми одержали остаточну апробату нових друків грамот забезпечення, виготовлених уже згідно з новими законами — вимогами читкости грамот. Такі вимоги читкости мусіли ми взяти під увагу також у проєктуванні нових друків аплікацій.

Наш актуарій поробив уже заходи для затвердження двох нових грамот забезпечення із одноразовими вкладками, а тепер працює над реформою вкладок, зворотних вартостей і дивіденди для всіх наших грамот, які будуть базовані вже на нових таблицях смертности із 1980-го року.

Згідно з рішенням Головного Екзекутивного Комітету з 28-го грудня 1984 року, ми відбули зустрічі та переговори із нашим актуарієм і фахівцем компюторів та програм для них. Сподіємося на днях підписати остаточно контракт про закуп компюторів ІБМ системи 36, як також договір із цим фахівцем про виготовлення для цієї системи 36 програм, подібних для виконування наших праць, — поінформував на закінчення свого звіту головний секретар В. Сохан.

Звіт головного організатора

Організаційні труднощі в минулому 1984 році були великі і вони не зменшилися в першому кварталі нового 1985 року — звітував головний організатор С.Гавриш. Ці труднощі відносяться до всіх наших братських установ, як це свідчать їхні звідомлення, загальні ствердження і висновки яких С. Гавриш для інформації подав в додатку до свого звіту про організаційний стан і розвиток у першому кварталі цього 1985 року.

Тому, що цей рік є вже передконвенційним роком — звітував С. Гавриш — Екзекутивний Комітет на своїх нарадах уже в грудні минулого 1984 року схвалив організаційні пляни на цей 1985 рік, встановивши загальну квоту нових членів на 4,000 із загальною сумою забезпечення на 10 мільйонів долярів.

В січні цю квоту поділено на Округи і Відділи в ЗСА і Канаді, про що їх повідомлено відповідними листами та інформаціями.

Перші чотири місяці наполегливої організаційної праці: відповідних закликів та особистих зустрічей екзекутивних урядовців під час окружних нарад не дали бажаного і сподіваного успіху. В січні приєднано (в ЗСА і Канаді) тільки 91 члена, забезпечених на 252,500 дол., в лютому — 102 члени, забезпечені на 394,000 дол., у березні — 158 членів, забезпечених на 409,500 дол., та в квітні 125 членів, забезпечених на 583,000 дол. Разом за чотири місяці ц.р. УНС зорганізував 476 нових членів, забезпечених на загальну суму 1,839,000 дол. Звітодавець у дальшому назвав п'ять Округ, які по кінець квітня ц.р. придбали найбільшу кількість нових членів, а це: Філядельфія — 64, Чикаго — 43, Ню Йорк — 33, Рочестер — 26 та Дітройт — 24.

Організаційно, по день 4-го травня відбули свої річні збори Округи: Філядельфія, Шамокін, Лігай-Веллі, Вілкс-Беррі, Балтимор, Ню Йорк, Сиракюзи-Ютика, Рочестер, Трой, Баффало, Нюарк, Джерзі Ситі, Перт Амбой, Пассейк, Чикаго, Дітройт, Клівленд, Ню Гейвен, Торонто, Монтреаль і Ніягара, а Округа Бостону матиме свої збори в найближчу неділю. Зборів не мали і не плянують їх відбути Округи: Піттсбург, Скрентон, Янгставн, Вунсакет та Захід Канади — Вінніпег, як і три неактивні Округи: Центральна, Ст. Луїс і Міннеаполіс.

Була ухвала, що союзовці, які в перших трьох місяцях придбають бодай по п'ять нових членів із життьовим забезпеченням, одержать бонус в сумі 25 долярів. Було тільки шість секретарів, які заслужили собі на цей бонус.

Звітодавець у дальшому подав плян праці Організаційного відділу на найближчі місяці. Праця включає такі акції:

* Висилка відповідних „упімнень" до відділів, які в цьому році ще не придбали нових членів;
* Приготування до 10-ої і ювілейної конференції голів Округ, заповідженої на суботу і неділю 18-го і 19-го травня ц.р. на Союзівці. Уже зголосилося 24 особи.
* Приготування до десятого центрального курсу, що має відбутися на Союзівці від 9 до 14-го червня. Запрошення вислано до 80 відділових секретарів.
* Приготування до Союзового Фестивалю на Союзівці, присвяченого батькам. Фестиваль відбудеться в неділю, 16-го червня. До участи запрошено всі довколишні Округи. Приїзд автобусами вже зголосили: Філядельфія, Трой, Нюарк, Лігай-Веллі і Вунсокет.
* Приготовляється перевидання із поправками „Фактів" англійською і українською мовами;
* Приготовляється друку також обкладинка для шкіл українознавства;
* Приготовляється замовлення на стінні календарі на 1986-ий рік;
* Місяці липень і серпень будуть присвячені акції акцидентового забезпечення (вакаційний час);
* Від вересня пічнеться ударна осіння організаційна камнанія — передконвенційна.

Кожного місяця видається число „Трибуни УНСоюзу". Вже видано чотири числа і матеріяли до п'ятого за травень. На жаль, майже нема матеріялів від союзовців з терену, за виїмком інж. Степана Куропася, який час-від-часу пише на союзові теми.

З'ясуванням заходів і труднощів у пошукуванні та заангажуванні кваліфікованих обласних і постійних організаторів головний організатор С.Гавриш закінчив свій звіт та звітування затруднених в Головній канцелярії і відповідальних за поодинокі відділи праці гол. екзекутивних урядовців.

Усі ці три звітодавці: касир, секретар і організатор, подали у своїх звітах подрібні таблиці із подробицями про звітовані справи.

Звіт заступниці головного предсідника

Заступниця головного предсідника Г. Пашен, яка так само, як і заступник головного предсідника і головний директор для Канади, не є затруднена в Головній Канцелярії УНС і її, як і їхня праця відноситься головно до репрезентації, для якої у звітовому часі не було багато нагод. Звітодавець брала активну участь у полагоджуванні союзових справ в її громаді та в околиці — справа продажу місцевого союзового дому, показ союзових фільмів, як і репрезентація на індивідуальній базі, коли до неї в різних союзових і громадських справах звертаються члени УНС.

Звіт головного директора УНС для Канади

Сен. Юзик спершу ствердив і попередив, що з уваги на те, що його політична партія в Канаді є від останніх виборів при владі, він має багато більше праці і зайнять (переважно в різних державних комісіях), і тому попереджає та вибачається, що тепер він навряд чи зможе віддати УНСоюзові стільки часу як раніше. Йому тепер насамперед залежить на тому, щоб відповідно завершити започатковану ним уже раніше, включно з останньою конвенцією, справу відповідного доповнення до статуту УНС про оформлення УНС у Канаді, як канадської організації.

Поінформувавши коротко про стан і активність УНС в Канаді в звітовому часі, про наради канадських Округ УНС та Канадського Представництва, про деякі нові організаційні можливості, зокрема про можливість заснування двох відділів УНС в Торонто, звітодавець довше зупинився на актуальній тепер у Канаді, як і в ЗСА, справі безпідставних і кривдячих напастей та оскаржень проти українців за їхню здогадну співучасть у воєнних злочинах під час Другої світової війни. Не вважаючи, що вже час інформувати велику громаду про всі роблені і пляновані акції проти цих оскаржень, сен. Юзик бажає тільки запевнити цю громаду, що в Канаді ця справа є „під повною контролею".

Звіт заступника головного предсідника

Заступник головного предсідника д-р М. Куропась, поінформувавши про свою репрезентаційну активність, довше зупинився на справі тих оскаржень, про які вже говорив сен. Юзик. Звітодавець уже від деякого часу має добрі зв'язки і взаємини з різними етнічними групами, включно з жидівською, і він зі свого боку докладає всіх зусиль, що цю справу належно вияснити і полагодити також у ЗСА. Звітодавець заповів, що в недільному виданні „Ню Йорк Таймсу" буде опубліковане звернення до президента Роналда Регена в справі його відвідин у Німеччині, яке підписали ряд відомих діячів з етнічних груп і він між ними, але в замітці до їхніх підписів подано, що вони підписують те звернення індивідуально, а їхні позиції в їхніх групах подається тільки для їх ідентифікації. Також д-р Куропась має надію на задовільне полагодження тих безпідставних оскаржень, які глибоко вразили, а то й обурили українську громаду. Загально вважається, що жидівські установи, які цю справу видвигнули, впали жертвою большевицької агентури.

Звіт головного предсідника

Головний предсідник д-р І. Флис почав свій звіт загальним оглядом своїх багатьох відвідин округ і відділів та участи в їхніх нарадах й імпрезах. У звітовому часі приходилося йому репрезентувати УНСоюз у ряді загальногромадських установ, як Світовий Конгрес Вільних Українців, Українська Американська Координаційна Рада та інші. Звітодавець згадав також про участь УНС у заходах для оформлення Крайового Громадського Комітету для відповідного відзначення 1000-річчя Християнства України, що вже сталося. У звітовому часі Конгрес братських організацій стейту Ню Йорк мав два свої засідання в приміщеннях Головної Канцелярії УНС, не скриваючи свого подиву до цих приміщень.

У звітовому часі полагоджено справу купна прилеглої до Союзівки частини посілости НТШ, запланованої на будову відповідних домів для сеньйорів УНС. Завершується також справа підготови проєкту дому сеньйорів на Союзівці. Усі ці справи будуть остаточно полагоджені на недалеких уже річних нарадах Головного Уряду УНС, що відбудуться на Союзівці в тижні від 19-го до 26-го травня ц.р. Під час тих нарад головні урядовці відвідають в середу, 22-го травня Вашінгтон та відбудуть у приміщеннях Конгресу ЗСА зустріч із законодавцями, як про це вже інформовано в публікаціях УНС „Свободі" і „Українському Тижневику".

Короткими інформаціями про ряд інших справ і проблем, що їх тепер звітодавець полагоджує, у цьому зокрема полагодження справи постійно спізнюваної поштової достави „Свободи" і „Тижневика" їх читачам, — д-р І. О.Флис закінчив свій звіт.

Дискусія над звітами і закінчення нарад

Над кожним із звітів після його виголошення відбулася дискусія та опісля його формальне схвалення. В дискусії найбільше уваги віддано організаційним справам, як і справі оклеветування українців та їх доброго імени. Усі ці справи будуть ще предметом уваги та дальших рішень Головного Уряду на річних нарадах, — поінформував д-р І. Флис, закриваючи ці наради Головного Екзекутивного Комітету.

Рочестер вшанував пам'ять М. Шашкевича

Заходом 47-го Відділу СУА 24-го лютого 1985 року відбулися сходини з участю ширшого громадянства Рочестеру, присвячені Маркіянові Шашкевичеві.

Культурно-освітня референтка Ростислава Стеців підготовила глибоко простудійований і опрацьований реферат: „Маркіян Шашкевич — пробудитель галицької землі". Доповідачка змалювала суспільно-політичне і культурне тло доби, духову відсталість, політичну безхребетність, згірдливе відношення до „мужика" і його мови, брак національної свідомости і домінуючі польонофільські і москофільські впливи. У цій несприятливій атмосфері виринула постать Маркіяна Шашкевича — апостола рідного слова і національного відродження. Це не лише поет, але організатор і діяч, що відчув дух і вимоги часу. Він знайшов однодумців, які об'єднуються у „Руській Трійці".

Прелеґентка навела промовисті слова Богдана Лепкого: „Свідомість нещасного народу лежала на споді його душі, як скарб під землею. Треба було її здобути, з іржі обчистити, і ясну і світлу і достойну винести з глибини. До цього скарбу був одинокий ключ — це рідна народня мова. Треба було, щоб хтось ключ знайшов і скарбницю народньої свідомости відчинив".

Підняв цей ключ Маркіян Шашкевич і його однодумці, вони вигребли з попелищ українську мову, забуту народну словесність, потрясли національним сумлінням. Ідеї Великого Піонера бренять, мов звук п'ятої струни, луною відбилися в серцях героїв Визвольних Змагань та безконечних рядів мучеників-героїв, жертв червоної Москви.

Після реферату в товариській частині продовжувалися рефлексії слухачів, які глибоко відчули актуальність ідей Шашкевича.

Р. Стеців поінформувала про Інститут-Заповідник Маркіяна Шашкевича в Вінніпеґу, Канада. Інститут займається прослідженням праць отця Маркіяна, видає збірники і періодики.

Дев'ять присутніх вписалися в члени Інституту, одна особа склала даток на пресовий фонд.

Ірина Михайлюк